

Statenbrief

Aan Provinciale Staten

Onderwerp	Financiële situatie Utrechtse gemeenten richting begroting 2026-2029
Datum	16-09-2025
Documentnummer	UTSP-1508165036-61424
Van	Jorian Aarnoudse
Telefoonnummer	+31624635886
E-mailadres	jorian.aarnoudse@provincie-utrecht.nl
Domein/opgave	STB
Team	BEI
Portefeuillehouder	Bakker
Bijlagen	Geen

Geachte leden van Provinciale Staten,

Essentie / samenvatting:

In deze Statenbrief informeren wij u over de actuele financiële situatie van de Utrechtse gemeenten. Wij constateren dat de zorgen over het ravijnjaar 2026 enigszins zijn weggenomen door toevoegingen aan het gemeentefonds in 2026 en 2027. Desondanks zal een deel van de gemeenten nog stevige maatregelen moeten treffen om tot een sluitende begroting 2026 te kunnen komen.

Inleiding:

Op basis van de Gemeentewet (artikel 203) houden wij financieel toezicht op de gemeenten. Dit houdt in dat wij de financiële positie van de gemeente monitoren en beoordelen of de begroting of meerjarenbegroting van een gemeente structureel en reëel sluitend is. Hierover wordt in december een besluit genomen en dit wordt voorafgaand aan het begrotingsjaar aan de gemeente bekendgemaakt. Wanneer de begroting óf de meerjarenbegroting reëel en structureel sluitend is volgt repressief toezicht (de reguliere vorm). Wij volgen dan de financiële ontwikkelingen van de gemeente en blijven hierover in gesprek. Wanneer de begroting én de meerjarenbegroting niet reëel en structureel sluitend zijn volgt preventief (verscherpt) toezicht. Dit betekent dat wij de begroting en begrotingswijzigingen vooraf moeten goedkeuren alvorens een gemeente tot uitvoering kan overgaan. De gemeente moet dan werken richting financieel herstel. Zolang een gemeente nog geen afdoende financiële herstelbesluiten heeft genomen, kunnen wij aan zaken die het financiële beeld verder zouden verslechteren onze goedkeuring onthouden.

Situatie begin 2025:

In januari 2025 hebben wij u geïnformeerd over de financiële positie van de Utrechtse gemeenten op basis van de vastgestelde begrotingen 2025-2028 ([Financieel toezicht op gemeenten en gemeenschappelijke regelingen 2025](#)). Voor het begrotingsjaar 2025 hebben wij alle 26 Utrechtse gemeenten onder repressief toezicht geplaatst. De meeste gemeenten hadden echter uitsluitend de jaarschijf 2025 sluitend en presenteerden meerjarige tekorten vanaf het begrotingsjaar 2026. Daarbij geldt dat veel gemeenten alleen een sluitende begroting konden presenteren door bezuinigingen door te voeren vanaf het begrotingsjaar 2025. In deze brief informeren wij u over de ontwikkelingen vanaf begin 2025.

Jaarrekeningen 2024:

In de eerste helft van 2025 hebben gemeenteraden hun jaarrekening 2024 vastgesteld. Op basis van onze analyses hiervan kunnen wij het volgende delen:

- a. De meeste gemeenten presenteren een positief saldo;
- b. De voordelen zijn voor het grootste gedeelte incidenteel van aard;
- c. De kosten voor het sociaal domein blijven stijgen bij een deel van de gemeenten. Dit werkt structureel door in de meerjarenbegroting 2026-2029.

Voortgang bezuinigingen 2025:

Een aantal gemeenten hebben in de meerjarenbegroting 2025-2028 bezuinigingen opgenomen vanaf het begrotingsjaar 2025. Wij hebben deze gemeenten gevraagd om in het voorjaar te rapporteren over de voortgang van de bezuinigingen. Bij een aantal gemeenten loopt de voortgang goed maar bij andere gemeenten blijft deze achter. Wij blijven intensief in gesprek met deze gemeenten richting de meerjarenbegroting 2026-2029.

Vooruitblik 2026-2029:

Op basis van de door de gemeenteraden vastgestelde kader- of perspectiefnota's vormen wij ons een eerste beeld van de meerjarenbegroting 2026-2029. Voor de meeste gemeenten is het een forse uitdaging om deze sluitend te krijgen. De volgende zaken vallen hierin op:

- a. De meicirculaire biedt financiële verlichting voor de jaren 2026 en 2027;
- b. Bezuinigingen blijven voor een deel van de gemeenten nodig om tot een sluitende begroting te komen;
- c. Structurele doorwerking van de stijgende lasten in het sociaal domein, met name voor jeugdzorg.

Ad a.

Het Rijk is in de voorjaarsnota 2025, vertaald in de meicirculaire 2025 voor het gemeentefonds, de gemeenten enigszins tegemoetgekomen. Het Rijk biedt een beperkte structurele compensatie voor de terugval in het gemeentefonds en een tijdelijke compensatie in 2026 en 2027 voor de stijgende kosten van de jeugdzorg. Dit verlicht de financiële nood van de gemeenten voor de komende twee jaren en leidt ertoe dat de meeste gemeenten de begroting 2026 naar verwachting sluitend krijgen. Voor de jaren vanaf 2028 blijft de situatie echter zorgelijk. Het veelbesproken ravijnjaar 2026 is de facto twee jaar opgeschoven. De VNG blijft hierover intensief met het Rijk in gesprek om tot adequate financiering voor gemeenten te komen. Hierbij heeft de VNG ook de nadrukkelijke steun van ons als gezamenlijke provincies via het IPO.

Ad b.

De meeste gemeenten hebben voor 2026 bezuinigende en/of inkomstenverhogende maatregelen getroffen. Ondanks de verhoging van het gemeentefonds blijven deze maatregelen veelal nodig om tot een structureel sluitende begroting te komen. De verhoging van het gemeentefonds geeft gemeenten wel meer speelruimte. Wij zien dat de meeste gemeenten actief bezig zijn om deze maatregelen te concretiseren en te realiseren. Voor een aantal gemeenten is het echter nog een forse uitdaging om tot een structureel sluitende begroting te komen. Wij volgen de voorgenomen maatregelen richting de definitieve meerjarenbegroting 2026-2029 nadrukkelijk en toetsen hierbij de hard- en haalbaarheid.

Ad c.

De structurele doorwerking van de stijgende lasten in het sociaal domein, met name voor jeugdzorg, blijft een punt van zorg voor de meeste gemeenten. Wij zien dat gemeenten maatregelen treffen om deze ontwikkelingen scherp in beeld te houden en actie ondernemen om deze lastenstijgingen te beperken. Dit vraagt de nodige inzet, onder andere vanwege wettelijke verplichtingen en opheinderegelingen.

Vervolgprocedure / voortgang:

Wij blijven frequent en proactief in contact met de gemeenten, ambtelijk en waar nodig bestuurlijk, richting de definitieve meerjarenbegroting 2026-2029. Hierbij monitoren wij nadrukkelijk de financiële ontwikkelingen in het sociaal domein, waaronder jeugdzorg. Eind 2025 nemen wij de besluiten over de toezichtvorm voor alle 26

Utrechtse gemeenten voor 2026. Medio januari 2026 zullen wij u informeren over onze besluiten en bevindingen.

Gedeputeerde Staten van Utrecht,

Voorzitter,
mr. J.H. Oosters

Secretaris,
mr. drs. A.G. Knol-van Leeuwen